യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 204

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഭൂയ ഏവ മഹാബാഹോ ശൃണു മേ പരമം വചഃ .
ആദർശോ രാജതേ്യ്ത്യർഥം പൗനഃപുന്യേന മാർജിതഃ .. 1
അർഥോ വേദനസംകേതഃ ശബ്ദോ ജലരവോപമഃ .
ദൃശ്യമേതച്ചിദാഭാനം സ്വപ്നവത്ക്വാഭവജ്ജഗത് .. 2
ജാഗ്രദ്വൈ സ്വപ്നസംദൃഷ്ടഃ സ്മരണാത്മ സ്ഥിതം പുരഃ .
സംവിദ്-വേദനമാത്രം സത്തദന്യാകാരവത്തതമ് .. 3
യഥാച്ഛം സംവിദാകാശം മയി സ്വപ്നപുരാത്മകമ് .
സരൂപമപി നീരൂപം തഥേദം ഭുവനത്രയമ് .. 4
ശ്രീരാമ ഉവാച .
സംപന്നേയം കഥം ഭൂമിഃ സംപന്നാ ഗിരയഃ കഥമ് .
കഥം സംപന്നമമ്ഭശ്ച സംപന്നാ ഉപലാഃ കഥമ് .. 5
കഥം ച തേജഃ സംപന്നം സംപന്നാ ച കഥം ക്രിയാ .
കഥം ച കാലഃ സംപന്നഃ സംപന്നഃ പവനഃ കഥമ് .. 6
കഥം ച ശൂന്യം സംപന്നം സംപന്നം ചിന്നഭഃ കഥമ് .
ഇതി ജ്ഞാതം മയാ ഭൂയോ ബോധായ വദ മേ പ്രഭോ .. 7
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ബ്രൂഹി രാഘവ തത്ത്വേന സ്വപ്നദൃഷ്ടമഹാപുരേ .
സംപന്നാ ഭൂഃ കഥമിവ സംപന്നം കഥമമ്ബരമ് .. 8
കഥം വാരി ച സംപന്നം സംപന്നാ ഉപലാഃ കഥമ് .
കഥം ച തേജഃ സംപന്നം സംപന്നാശ്ച കഥം ദിശഃ .. 9
സംപന്നശ്ച കഥം കാലഃ സംപന്നാ ച കഥം ക്രിയാ .
കഥമേതന്നിമിത്താദി സർവം സംപന്നമുച്യതാമ് .. 10
കേനേദം നിർമിതം ദഗ്ധമാനീതം രചിതം ചിതമ് .
ഉത്പാദിതം പ്രകടിതം കിമാചാരം കിമാത്മകമ് .. 11
ശ്രീരാമ ഉവാച .
ആത്മാസ്യ കേവലം വ്യോമ ന സദ്ഭൂമ്യചലാദികമ് .
ജഗതഃ സ്വപ്നരൂപസ്യ നിരാകാരോ നിരാസ്പദഃ .. 12
ആത്മൈവ വ്യോമരൂപോ്ഽ+സ്യ നിരാധാരോ നിരാകൃതിഃ .
വിനാകൃതേർവാ വ്യോമ്നോ്ഽസ്യ കിമാധാരേണ കാരണമ് .. 13
ന കിംചിദേതത്സംപന്നം സദ്യഥൈതന്ന സംവിദഃ .
ഏതച്ചിത്കചനം നാമ മന ഏവ തഥാ സ്ഥിതമ് .. 14
ദിക്കാലാദ്യത്ര ചിദ്ഭാനം ചിദ്ഭാനമചലാദികമ് .
ചിജ്ജലാദി തഥാ ബോധാച്ചിത്ഖം വായ്വാദി തദ്വിദഃ .. 15
സംവിദേവ കില വ്യോമ തിഷ്ഠതി വ്യോമതാമിതാ .
ദൃഷത്തയാസ്തേ കാഠിന്യാദ്ദ്രവാജ്ജലമിവ സ്ഥിതാ .. 16

വസ്തുതസ്തു ന ഭൂമ്യാദി കിംചിത്തന്ന ച ദൃശ്യതാ .
ചിദാകാശമനന്തം തത്സർവമേകം തദാത്മകമ് .. 17
ദ്രവത്വാദമ്ബു ഹൃദ്യാബ്ധേർനാനാവൃത്തിതയാ യഥാ .
അനാനൈവ ഭവേന്നാനാ ചിദ്വ്യോമാത്മനി വൈ തഥാ .. 18
കാഠിന്യവേദനാദുർവീ ഗിരിതാമാഗതേവ ചിത് .
ശൂന്യതാവേദനാച്ഛൂന്യം വേത്തി വ്യോമേവ ചിദ്വപുഃ .. 19
ദ്രവത്വവേദനാദ്വേത്തി വാരി സ്പന്ദതയാനിലമ് .
ഔഷ്ണ്യസംവിത്തതോ വഹ്നിമത്യജന്തീ നിജം വപുഃ .. 20
ഏവംസ്വഭാവ ഏവായം ചിദ്ധാതുർഗഗനാത്മകഃ .
യദേവം നാമ കചതി നിഷ്കാരണഗുണക്രമമ് .. 21
ന ചൈതദ്വ്യതിരേകേണ കിംചിന്നാപീഹ വിദ്യതേ .
അന്യച്ഛൂന്യത്വവാരിഭ്യാമൃതേ ഖാർണവയോരിവ .. 22
ന തു ചിദ്ഗഗനാദന്യന്ന സംഭവതി കിംചന .
ഇദം ത്വമഹമിത്യാദി തസ്മാദാശാന്തമാസ്യതാമ് .. 23
ത്വം യഥാസ്മിൻ ഗൃഹേ കുർവന്നഗ്നിശൈലാദികാം വിദമ് .
തദേവ പശ്യസ്യവപുരേവം ചിദ്ഗഗനം തഥാ .. 24
ചിദ്വ്യോമ ഭാതി ദേഹാഭം സർഗാദൗ ന തു ദേഹകഃ .
അകാരണത്വാദസതശ്ചിദുദേതീതി ചിന്ത്യതാമ് .. 25
മനോബുദ്ധിരഹംകാരോ ഭൂതാനി ഗിരയോ ദിശഃ .
ശിലാജഠരവന്മൗനമയം സർവേ യഥാസ്ഥിതമ് .. 26
ഏവം ന കിംചിദുത്പന്നം നഷ്ടം ന ച ന കിംചന .
യഥാസ്ഥിതം ജഗദ്രൂപം ചിദ്ബ്രഹ്മാത്മനി തിഷ്ഠതി .. 27
ചിതൗ യത്കചനം നാമ+ സ്വരൂപ+പ്രവി/ജൃമ്ഭണമ് .
തദേതജ്ജഗദിത്യുക്തം ദ്രവ ഏവ യഥാ ജലമ് .. 28

ഇദം ജഗദ്ഭാനമഭാനമേവ
ചിദ്വ്യോമ ശൂന്യം പരമാർഥ ഏവ .
യഥാർഥസംദർശനബുദ്ധബുദ്ധേ-
രബുദ്ധബുദ്ധേസ്തു യഥാ തഥാസ്തു .. 29

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ ചിദാ-കാശൈ-കതാ+പ്രതിപാദനം നാമ
ചതുരധിക+ദ്വി-ശത-തമഃ സർഗഃ .. 204 ..
ഓം
CHECKED BY GURU P.R.IYER
11.1.2024